



## JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium  
info@siseministeerium.ee  
Pikk 61  
15065, Tallinn

Teie 15.08.2025

Meie 29.09.2025

nr 2-5/25-01533,  
9.1.1/25-0513/-2T  
nr 7-6/6845

### **Vastus Euroopa Komisjoni ettepanekule (siseturvalisus)**

Toetame Euroopa Komisjoni 16.07.2025 esitatud ettepanekus<sup>1</sup> siseturvalisuse toetamisel eesmärgi tugevdada EL ja liikmesriikide suutlikkust raske ja organiseeritud kuritegevuse ennetamisel ja tõkestamisel, sealhulgas võitlemisel terrorismi, vägivaldse äärmusluse, küberkuritegevuse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning hübriidohtude vastu, samuti kodanike ja avaliku ruumi kaitsmisel rünnakute eest, sealhulgas uuenduslike meetodite ja uute tehnoloogiate abil.

Samas toome välja, et küberjulgeolek ei tohiks nimetatud ettepanekus jääda vaid horisontaalseks teemaks, vaid see peab olema täiesti eraldi eesmärgina nimetatud. Arvestades, et tänapäeval muutuvad liikmesriikide kõik valdkonnad üha digitaliseeritumaks (alates põllumajandusest kuni loomemajanduseni ja kaitsest kuni terviseni on kõik digitaalsel kujul), on kõikide valdkondade vastupanuvõime suurendamisel küberturvalisus võtmetähtsusega. See tagab usalduse nii konkreetse valdkonna kui ka riigi vastu tervikuna. Samuti on avardunud küberkuritegevuse mõiste. Juba Eesti naaberriikides on levinud kuritegelik tegevus „Crime as a Service“ (CaaS), mis tähendab kuritegevuse „teenusena“ pakkumist, kus kogenud küberkurjategijad loovad ja müüvad tööriistu, andmebaase või teenuseid teistele, kes ise tehnilisi oskusi ei oma. Näiteks saab osta pahavara, andmevarguse pakette või rünnakuteenuseid („DDoS for hire“), mis muudab küberkuritegevuse kättesaadavaks ka algajatele. CaaS on ohtlik, sest laiendab kuritegevuse ulatust ja kiirendab rünnakuid; vähendab sisenemisbarjääre (igaüks võib raha eest tellida küberrünnaku) ja toob kaasa suuremad majanduslikud kahjud ja ohustab kriitilist taristut. Euroopa Liidu tasandil tuleb teha koostööd, jagada infot ja koordineerida uurimisi, sest teenusepakkujad tegutsevad üle riigipiiride. Ühiselt tuleb tagada CaaS-i loojate ja kasutajate vastutusele võtmine, sh kriminaalse tulu konfiskeerimine. Samal ajal tuleks tugevdada küberturvet (nt võrguvalve, ründeanalüüs). Konkreetsete tegevuste vaates tuleb keskenduda ka teadlikkuse tõstmisele, mis tähendab ettevõtete ja kodanike koolitamist, et nad tunneksid ära rünnakuid ega soodustaks teenuse ostmist. Euroopa Liidu tasandil terviklik lähenemine (ja piisav rahastus) vähendab kuritegelike „teenuste“ turgu ja muudab selle ärimudeli vähem tasuvaks.

Arvestades kuritegevuse trende, ohtlikkust ja piiriülest mõju, vajavad siseturvalisuse valdkonnas tähelepanu järgmised ennetuse, uurimise tõhustamise, uuringute tegemise, teadlikkuse suurendamise, koostöö vms tegevused, mille osas palume kaaluda Euroopa Komisjoni püstitatud eesmärkide täiendamist:

- a) Vägivaldade taunivad hoiakud, normid ning teadlikkus ja valdkonnaülene koostöö

---

<sup>1</sup> Proposal for REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Union support for internal security for the period from 2028 to 2034, 2025/0542 (COD)

Vägivallakuritegude osakaal kogu kuritegevuses on jätkuvalt kõrge (2024. aastal registreeriti 7009 juhtumit, mis moodustas ligikaudu 25% kõigist kuritegudest). Kuigi ühiskonnas ja spetsialistide ringis on vägivalla suunas tolerantus vähenenud ja hoiakud vägivalla suhtes muutunud üha negatiivsemaks, vajab teadlikkuse suurendamine ja koostöövõimekuse arendamine pidevat tähelepanu. Vajame elanikkonna teadlikkuse uuringuid, samuti spetsialistide hoiakute analüüsi ja pidevat pädevuse tõstmist.

Oluline on tegeleda hoiakute kujundamisega nii elanikkonna kui ka professionaalide tasandil ning tagada, et vägivalla ennetus oleks integreeritud erinevatesse poliitika- ja teenusvaldkondadesse.

#### b) Kübervägivalla ennetus

Kübervägivald on üha olulisem teema, kuna see on seotud peaaegu kõigi vägivallakuritegude liikidega. Füüsilise vägivalla juhtumid kanduvad sageli küberruumi ning küberkeskkonnas alguse saanud juhtumid materialiseeruvad omakorda füüsilises ruumis. Suurem vajadus on IT süsteemide ja tehisintellekti analüütika järele, et juhtumeid ennetada, samuti luua juurde võimekust lahendamiseks ja tõendite kogumiseks. Vajalikud on uudsed oskused ja digipädevuse suurendamine (koolitused) selleks, et kasutada tehnoloogilisi tööriistu ning kiiret reageerimisvõimekust, samuti jagada häid praktikaid teiste kolleegidega ning teha juhtumipõhist piiriülest koostööd, kuna kübervägivald on sageli ka piiriülene.

#### c) Pere- ja soopõhise vägivalla ennetus ja vähendamine

Pere- ja soopõhine vägivald moodustab jätkuvalt suurima vägivallakuritegude rühma Eestis (2024. aastal registreeriti 3373 juhtumit). Tegemist on probleemiga, mille lahendamine on ühiskonna toimimise seisukohalt ülioluline. Prioriteediks on nii ohvrite toetamine kui ka ennetavad tegevused, mis aitavad vägivalla mustreid murda ning vähendada uute juhtumite kordumist. Tuleb keskenduda korduva vägivallakogemuse vältimise vajadusele ja traumateadlikule kannatanute kohtlemisele. Ühe sihtrühmana on vajadus tähelepanu omistada laste traumakogemusele, kes vägivalla pealtnägemisega/selles osalemisega seda kogevad.

#### d) Seksuaalvägivalla ennetus

Seksuaalkuritegudest enamik on laste vastu suunatud (2024. aastal registreeriti 746 kuritegu, millest 647 olid alaealiste vastu). See on kriitiline näitaja ja see toob kaasa traumakogemusega täiskasvanud meie ühiskonnas, kes vägivalla mustritesse võivad kinni jääda. Tegevuse eesmärk on suurendada ühiskonna teadlikkust sellest, et sedalaadi juhtumeid tuleb märgata ja sellest tuleb teada anda, arendada tõhusaid ennetusmeetmeid ning tagada ohvritele ligipääs kiiretele ja koordineeritud „ühe ukse“ põhimõttel toimivatele teenustele. Tähelepanu keskmes on laste ja noorte kaitse traumade eest, et soodustada nende terviklikku arengut ja vähendada pikaajalisi negatiivseid mõjusid.

#### e) Inimkaubanduse ennetus

Inimkaubanduse juhtumitele viitavad pöördumised on viimastel aastatel oluliselt suurenenud. Nõuandeliini kõnede arv on aastaga kahekordistunud (2023. aastal 431, 2024. aastal 864). Samuti on kasvanud töövaidluste arv, mis puudutavad välistöötajaid (2023. aastal 285, 2024. aastal 350). Võib eeldada, et statistiliselt võiks olla inimkaubanduse kuritegusid enam kui neid registreeritakse. Koostööprotseduurid kokku lepitud riiklikus suunamismehhanismis, kuid nende rakendamist tuleb hinnata.

Tegevuse prioriteediks on spetsialistide teadlikkuse ja oskuste arendamine, koostöövõrgustike tugevdamine ning standardiseeritud tööprotseduuride hindamine ja arendamine. Vajalik on ka rahvusvahelise menetluskoostöö laiendamine ja koostööpraktikate vahetus. Täiendavalt on oluline läbi viia ohvriuuringsid, mis kaardistavad kannatanute kogemusi tugisüsteemides ning aitavad kujundada tõendus põhiseid poliitikameetmeid.

f) Vaimse vägivalga ja äärmusluse ennetus

Vaimse vägivalga kriminaliseerimine eraldiseisva kuriteona on arutlusel ning praktikud on aastaid toonud esile vajaduse selle nähtusega süsteemsemalt tegeleda. Vaimse vägivalga ennetamisel on oluline hoiakute kujundamine, teadlikkuse suurendamine ja reageerimisvõimekuse tõstmine.

Äärmusluse ennetamisel on keskne varajane märkamine ja riskikäitumise tuvastamine. Vajalik on koolitada spetsialiste, arendada ennetuslikke sekkumisi ning suurendada teadmisi äärmusluse algpõhjustest ja radikaliseerumise protsessidest.

g) vägivalga ohvrite ja toimepanijate toetamine

Pikaajaliste muutuste saavutamiseks on vältimatu pöörata tähelepanu ka vägivalga toimepanijatele. Kui toimepanijate hoiakud ja käitumismustrid ei muutu, on vägivalga leviku vähenemine piiratud.

Sotsiaalkindlustusametis on olemas vägivalgast loobumise teenus, kuid see on alles kujunemisjärgus ja vajab täiendavat arendamist. Tegevuse prioriteediks on luua stabiilne ja tõhus toetussüsteem, mis pakub pikaajalisi lahendusi nii ohvritele kui ka toimepanijatele.

Oluline on õiguskaare digitaliseerimine ja koostöö teiste liikmesriikidega. Toome välja olulisemad digitaalse õiguskaitse teemad:

- digitaalse tõendusmaterjali kogumise ja säilitamise võimekus, menetluse täielik digitaliseerimine;
- tehisintellekti ja analüütika kasutamine kohtu- ja süüteomenetluse valdkonnas ja selle integreerimine (kohtu)registrisse;
- kohtu videokonverentsitaristu laiendamine;
- kohtu automatiseeritud tõlkesüsteemi väljatöötamine;
- digipädevuste koolitused õiguskaitse ametnikele (uurimisasutuste ametnikud, prokurörid kohtunikud jne);
- riigi õigusabi süsteemi tehnoloogilise baasi väljavahetamine.

Lugupidamisega

*(allkirjastatud digitaalselt)*

Tiina Uudeberg  
kantsler

Natalja Zinovjeva  
natalja.zinovjeva@justdigi.ee  
Anu Leps  
anu.leps@justdigi.ee  
Külvi Noor  
kylvi.noor@justdigi.ee  
Annika Leevand 6208174  
Annika.Leevand@justdigi.ee